

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทักษะและความต้องการของผู้ต้องขังต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ : ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาระบบการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาทักษะและความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง และสามารถนำไปหาเลี้ยงชีพได้ภายหลังพ้นโทษ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นักโทษเด็ดขาดชาย ซึ่งเคยได้รับการฝึกวิชาชีพหรือกำลังอยู่ระหว่างการฝึกวิชาชีพจากเรือนจำสมุทรสาคร จำนวน 265 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS สามารถสรุปผลการศึกษาเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. ระบบการฝึกวิชาชีพของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

ระบบการฝึกวิชาชีพในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร ได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร วิทยาลัยการอาชีพบ้านแพ้วเพื่อกำหนดหลักสูตรและขอรับการสนับสนุนด้านวิทยากร และงบประมาณ หลังจากนั้นจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่จะคัดเลือกโดยกำหนดคัดเลือกผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี เนื่องจากต้องการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่ใกล้พ้นโทษได้มีทักษะอาชีพออกไปใช้หลังพ้นโทษออกไป ทำให้ผู้ต้องขังบางส่วนที่เหลือโทษเกินหนึ่งปีแต่ต้องการที่จะฝึกวิชาชีพไม่ได้การฝึกวิชาชีพตามที่ต้องการ รวมทั้งแต่ละหลักสูตรสามารถรองรับผู้ต้องขังได้จำนวนจำกัด ทำให้ไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้ต้องขังทุกคน ด้วยข้อจำกัดทั้งในด้านสถานที่ที่ยังไม่มีแผนฝึกวิชาชีพหรือโรงงานฝึกวิชาชีพที่แยกออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน และข้อจำกัดด้านวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ทำให้การฝึกวิชาชีพยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับระบบการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังของต่างประเทศ รวมทั้งยังขาด

การสำรวจความต้องการที่แท้จริงในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ต้องขังที่จะได้รับการฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมและนำไปใช้ได้จริงภายหลังพ้นโทษ

2. ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ร้อยละ 43.0 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 46.0 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.0 ยังโสด และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 41.5 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 66.0 และมีรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 52.5 ส่วนใหญ่ครอบครัวมีฐานะปานกลาง ร้อยละ 80.8 และมีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 45.3 แต่ไม่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 67.5

3. ปัจจัยด้านคดี

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กระทำความผิดในคดียาเสพติด ร้อยละ 62.3 รองลงมาก่อทำความผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 21.1 โดยกระทำความผิดเป็นครั้งแรก ร้อยละ 73.6 มีกำหนดโทษประมาณ 1-5 ปี ร้อยละ 61.5 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาถูกคุมขังมาแล้วไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 48.7 และมีโทษเหลือจำต่อไปประมาณ 1-3 ปี ร้อยละ 39.6 รองลงมากมีโทษเหลือจำต่อไปไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 24.9

4. ปัจจัยด้านระบบการฝึกวิชาชีพ

ผลการศึกษา พบว่าประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำมีความเหมาะสม โดยผู้ที่เห็นว่าเหมาะสมให้เหตุผลว่าระบบการฝึกวิชาชีพที่มีอยู่ทำให้ได้รับความรู้และจะได้มีอาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษได้จริง และการได้รับการฝึกวิชาชีพจะทำให้ไม่เครียด ไม่คิดมาก และเป็นการฝึกให้ผู้ต้องขังใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ส่วนเหตุผลของผู้ที่เห็นว่าระบบการฝึกวิชาชีพมีความไม่เหมาะสม เพราะจัดให้ฝึกวิชาชีพไม่ตรงกับความต้องการและฝึกในด้านที่ไม่ถนัด ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ไม่ได้ใช้ทักษะ

ในการทำงานและไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การเย็บอวน

ส่วนระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำมีการกำหนดระยะเวลาที่กำลังพอดี แต่เห็นว่าสาขาวิชาชีพของทางเรือนจำมีให้เลือกหลากหลายแต่ไม่ตรงกับความต้องการ แต่อย่างไรก็ตามยังเห็นว่าการฝึกวิชาชีพของทางเรือนจำมีประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง ส่วนในด้านการกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่สามารถเข้ารับการฝึกวิชาชีพ เห็นว่ามีความเหมาะสม

5. ทักษะและความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง

จากการศึกษาทักษะของผู้ต้องขังต่อความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังก่อน พันโทฯ ผลการศึกษา พบว่า การฝึกวิชาชีพในเรือนจำทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ในอาชีพที่สนใจ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.60$) การฝึกวิชาชีพของเรือนจำทำให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิต ภายหลังพ้นโทษกลุ่ม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.48$) การฝึกวิชาชีพเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ ในการทำงานให้มากขึ้น อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.80$) การฝึกวิชาชีพสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ อยู่ในระดับไม่เห็นใจ ($\bar{X} = 3.37$) ต้องการให้เรือนจำมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.47$) ต้องการความช่วยเหลือในด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพ ภายหลังพ้นโทษ 4.31 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.31$) การฝึกวิชาชีพของเรือนจำใน ปัจจุบันตรงตามความต้องการและความถนัด อยู่ในระดับไม่เห็นใจ ($\bar{X} = 2.83$) ในช่วงเวลาใกล้ พ้นโทษต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง 4.09 อยู่ในระดับ เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.09$) การฝึกวิชาชีพก่อนพ้นโทษทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการออกไปใช้ชีวิต ภายนอกเรือนจำ 3.85 อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.85$) หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพควรมี ความกระชับและไม่ใช้ระยะเวลานานเกินไปกลุ่ม 3.80 อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.80$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรวัดณ์ อุไรรัตน์ (2546) ที่พบว่า ผู้ต้องขังต้องการพัฒนา ตนเองให้มีความรู้ในด้านอาชีพอันจะนำมาซึ่งรายได้ ในระดับเห็นด้วย การฝึกวิชาชีพแล้วทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ในระดับเห็นด้วย

ทักษะต่อการฝึกวิชาชีพในปัจจุบัน

ผลการศึกษา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.0 ได้รับการฝึกวิชาชีพเย็บอวน รองลงมา ร้อยละ 31.7 ได้รับการฝึกวิชาชีพอื่น ๆ เช่น ตัดหุรงเท้า ช่างไฟฟ้า เดินสายไฟ

ในอาคาร นำหลอดไส้สูง ช่างตัดผม ประกอบปลั๊กไฟ ฯลฯ ร้อยละ 13.6 ผู้ศึกษาชี้พทางไม้ ส่วนร้อยละ 4.9 และร้อยละ 4.2 ผู้ศึกษาชี้พช่างศิลป์และช่างเชื่อม สะท้อนให้เห็นว่าการผู้ศึกษาชี้พของทางเรือนจำส่วนใหญ่เป็นผู้ศึกษาชี้พที่ไม่ได้ใช้ความรู้หรือทักษะความชำนาญ โดยเฉพาะผู้ศึกษาชี้พเย็บฉนวน ถึงแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการประมงแต่อาชีพดังกล่าวไม่สามารถสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น ประชากรส่วนใหญ่จึงเห็นว่าการผู้ศึกษาชี้พในเรือนจำควรปรับปรุง ถึงร้อยละ 70.2 ประเด็นที่เห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ 47.1 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในด้านความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ รองลงมา ร้อยละ 28.7 เห็นว่าควรปรับปรุงในด้านวิทยากร/ครูฝึก และร้อยละ 19.7 ควรปรับปรุงด้านสถานที่ในการผู้ศึกษาชี้พ

ส่วนการนำวิชาชีพที่เรือนจำอบรมไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.1 จะนำวิชาชีพที่เรือนจำอบรมไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ มีเพียงร้อยละ 43.8 ที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ

สำหรับเหตุผลของกลุ่มที่จะนำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะเป็นอาชีพที่หาเลี้ยงตนเองได้จริงเคยประกอบอาชีพด้านนี้มาก่อนต้องโทษ เป็นอาชีพสุจริต และเป็นแนวทางในการทำมาหากินได้ เสริมรายได้ให้ครอบครัว ทำให้เกิดความมั่นคงในครอบครัวจะได้มีวิชาชีพและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ส่วนเหตุผลที่ไม่นำวิชาชีพที่ได้รับการอบรมไปใช้ เพราะวัสดุอุปกรณ์หายากเกินไป มีอาชีพรองรับอยู่แล้วเมื่อพ้นโทษ ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ประเภทของวิชาชีพที่ต้องการให้ทางเรือนจำจัดอบรม

อันดับ 1 ช่างซ่อมรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์

อันดับ 2 ผู้ศึกษาชี้พด้านช่างไฟฟ้า

อันดับ 3 ผู้ศึกษาชี้พช่างเชื่อม

อันดับ 4 ผู้ศึกษาชี้พด้านเครื่องยนต์ หรือเครื่องกลโรงงาน

อันดับ 5 ผู้ศึกษาชี้พด้านช่างเครื่องปรับอากาศ

6. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาของกลุ่มประชากร

ด้านระบบในการจัดอบรมการผู้ศึกษาชี้พ

เรือนจำควรจัดให้มีการผู้ศึกษาชี้พที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และมีวิชาชีพที่หลากหลายสาขาให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้เลือกในวิชาชีพที่ถนัดและสนใจโดยผู้ต้องขังเป็นผู้เลือกวิชาชีพได้เอง รวมทั้งเป็นการผู้ศึกษาชี้พที่ใช้ทักษะความรู้ในการทำงาน มากกว่าการใช้

แรงงานเพียงอย่างเดียว โครงการที่ใช้ในการฝึกอบรม ควรจะเป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้ทุนในการประกอบอาชีพน้อยลงทุนไม่สูง โดยเน้นการฝึกภาคปฏิบัติให้มากเพื่อเพิ่มและพัฒนาทักษะให้ดีขึ้น นอกจากนั้นจัดให้มีการทัศนศึกษาโดยนำผู้ต้องขังออกไปดูงานที่โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ภายนอกสถานที่คุมขัง ส่วนผู้ต้องขังที่พ้นโทษเรือนจำควรช่วยด้านการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังตามที่ได้ฝึกวิชาชีพ ควรมีการออกไปรับรองผลการฝึกวิชาชีพโดยหน่วยงานที่เข้ามาฝึกวิชาชีพให้และ ประสานงานกับภาคเอกชนในการทดสอบฝีมือแรงงานเพื่อการจัดหางาน

ด้านกระบวนการฝึกวิชาชีพ

เรือนจำควรมีการจัดสรรอุปกรณ์สำหรับใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติให้เพียงพอ และมีเครื่องมือที่ทันสมัยเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง ควรมีวิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสาขาวิชาชีพจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยในการฝึกวิชาชีพ เป็นวิทยากรครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้นจริง สถานที่ที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพในปัจจุบันมีความคับแคบ ควรปรับปรุงสถานที่ในการฝึกวิชาชีพให้เหมาะสม และมีสัดส่วนแยกออกจากพื้นที่อื่น ๆ อย่างชัดเจนควรแบ่งปันผลประโยชน์จากการฝึกวิชาชีพปันผลให้แก่ผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

1. เรือนจำควรมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพที่ใช้ทักษะในการทำงานมากกว่าการใช้แรงงานรับจ้างเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ
2. เรือนจำควรมีการระดมกองทุนให้ผู้ต้องขังกู้ยืมเป็นทุนประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษโดยการนำรายได้จากการขายสินค้าฝีมือผู้ต้องขังและการรับบริจาค
3. เรือนจำควรแสวงหาแนวทางในการขยายเครือข่ายพันธมิตรด้านการฝึกวิชาชีพและการจัดหางาน เข้ามาสนับสนุนเพื่อสร้างงานอาชีพและช่วยเหลือผู้ต้องขัง
4. การจัดหาวิทยากรฝึกสอนวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำควรแสวงหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ความชำนาญ มีความตั้งใจและมีความเสียสละมาฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะทางด้านอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ

5. การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำควรทำการสำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรมของผู้ต้องขังและจัดอบรมในสาขาวิชาชีพที่ผู้ต้องขังต้องการ และมีความถนัด

6. การฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำควรจัดการสอนอาชีพอิสระด้านการให้บริการ หรือการค้าขายที่ใช้เงินลงทุนน้อย และมีความเป็นไปได้ในการนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ

7. การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำควรจัดการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขังตามภูมิลำเนาที่จะไปใช้ชีวิตอยู่ภายหลังพ้นโทษเนื่องจากความต้องการแรงงานในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน

8. กรมราชทัณฑ์ควรมีการนำภาคเอกชนเข้ามาร่วมในการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในสภาวะปัจจุบัน รวมทั้งภารกิจทางด้านการส่งเสริมในการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ

9. กรมราชทัณฑ์ควรให้ผู้ต้องขังที่มีความตั้งใจในการฝึกอบรมวิชาชีพและสร้างชื่อเสียงในด้านการแข่งขันฝีมือแรงงานหรือสร้างผลงานด้านการฝึกอบรมวิชาชีพได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น การได้ลดวันต้องโทษ หรือการปล่อยตัวพักการลงโทษ

10. ชุมชนและสังคมควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังโดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือในการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งในส่วนของทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์หรือการบริจาคเงิน เพื่อเป็นกองทุนด้านการประกอบอาชีพให้กับผู้ต้องขัง

11. วิทยากรหรือครูฝึกทางด้านวิชาชีพต้องเสียสละ และมีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพให้กับผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษได้จริง

12. ผู้ต้องขังที่ขาดทักษะในการประกอบอาชีพควรที่จะให้ความสนใจและมีความตั้งใจในการเข้ารับการฝึกอบรมจากทางเรือนจำเพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถนำทักษะด้านวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพได้เพื่อที่จะไม่เป็นภาระกับสังคมเมื่อพ้นโทษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติและความต้องการของผู้ประกอบการในภาคเอกชนต่อการจ้างงานผู้พ้นโทษ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบประเมินความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกวิชาชีพ และผู้ต้องขังที่ทำงานแรงงานรับจ้าง